

MATKAILLEN KYLILLÄ – Mynämäen pyöräilyreitit

Matkailun kylillä -hanke
ProAgria Länsi-Suomi/MKN maisemapalvelut
Loppuraportti 21.1.2019

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

SISÄLLYS

1. Johdanto
2. Matkaillen kylillä -hanke
  - 2.1. Tarve ja tausta
  - 2.2. Tavoitteet
  - 2.3. Toiminta-alue ja kohderyhmä
3. Mynämäen kylät
  - 3.1 Lähtökohdat ja tavoitteet
  - 3.2.Toimenpiteet
4. Tulokset
5. Jatkotoimenpiteet

- LIITTEET**
1. Kyselyn tulokset
  2. Kyläpyöräilyraportti
  3. Pyöräilykarttaesite
  4. Pyöräilyreitistön opastussuunnitelma

Matkaillen kylillä

Mynämäen pyöräilyreitit

Matkaillen kylillä -hanke

ProAgraria Länsi-Suomi ry/ MKN Maisemapalvelut

Raportti ja hankkeen toteutus: Kaisu Wallin

Valokuvat: Kaisu Wallin, ellei erikseen mainita

Julkaisu on saatavilla verkosta osoitteesta:

lansi-suomi.maajakotitalousnaiset.fi/palvelut/hankkeet

1. JOHDANTO

Tämä raportti on tehty Mynämäelle suunnitelluista pyöräilyreiteistä. Raportti on tuotettu ProAgria Länsi-Suomen / Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten koordinoimassa Matkaillen kylillä -hankkeessa, jonka on rahoittanut Leader Ravakka ry ja Varsin Hyvä ry Euroopan maaseudun kehittämisrahastosta.

Mynämäen kylien neuvottelukunta on ollut mukana Matkaillen kylillä -hankkeessa kehittämässä alueen matkailua sekä eri sidosryhmien ja yhdistysten välistä toimintaa. Matkaillen kylillä -hanke on toteuttanut Mynämäen Mietoisten ja Pyheen alueella 2016-2019 aikana suunnittelutilaisuuksia, palaverieita ja kyläpyöräilytapahtuman, joissa on yhdessä kyläläisten kanssa katsottu kylämaisemaa ja pohdittu matkailun kehittämistä.

Matkaillen kylillä -hanketta toteutettiin kyläläisten aloitteesta ja heidän toiveidensa mukaan. Hanke ei olisi toteutunut ilman aktiivisia kyläläisiä ja työpajaväkeä. Erityisesti kiitos kuuluu Sari Kantoselle Mietoisiin aktiivisuudesta ja idearikkaasta suunnittelutyöstä, mikä auttoi viemään eteenpäin Mynämäen pyöräilyreittien kehittämistä. Mynämäen kunta on tukenut suunnittelun etenemistä osallistumalla työpajoihin ja yhteydenpidolla.

2. Matkailun kylillä-hanke

2.1. Tarve ja tausta

Hankkeen taustalla on kasvava kiinnostus paikallista kulttuuria korostavaa ja ekologisesti kestävästä lähimatkailusta kohtaan. Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa valtatie 8:n tuntumassa on paljon potentiaalisia matkailukohteita, mutta ne jäävät syrjään valtatie nopeatempoisesta imusta. Mielenkiintoiset kyläkokonaisuudet, kulttuurimaisemat sekä yksittäiset matkailukohteet ja tapahtumat sijaitsevat hajallaan eikä niistä ole saatavilla riittävästi tietoa, jotta matkailijat tai lähiseudun asukkaat löytäisivät niihin. Kylissä ei ehkä tunnisteta oman ympäristön matkailullista potentiaalia tai matkailun kehittämiseen ei ole riittäviä resursseja. Kylissä on tarve kokonaisvaltaiselle suunnittelulle, matkailukohteiden kohentamiselle, monipuoliselle markkinoinnille sekä yhteistyölle muiden lähialueen toimijoiden kanssa.

Maaseutumaiseman hyödyntäminen kestäväällä tavalla lisää maaseudun vetovoimaisuutta matkailukohteena. Suomalaisen maaseudun kulttuuri- ja luonnonmaisema sisältää useita omaleimaisia alueita, joiden hoitaminen ja kunnostaminen vahvistaa alueen identiteettiä ja parantaa viihtyisyyttä. Kylämaisemille ominainen avoimuus ja monimuotoisuus ovat monin paikoin häviämässä viljelyalueiden, ranta-alueiden ja kyläteiden näkymien pensoituessa. Maiseman umpeutumisen ja perinteisen kulttuuriympäristön rapistumisen myötä menetetään maaseutukylien paikallista kulttuurihistoriaa ja identiteettiä sekä maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja.

Hankkeen aikana luodaan kyliin edellytyksiä tulevaisuuden kylämatkailun kehittämiseen tekemällä kylien nähtävyyksistä, maisemasta ja tapahtumista vetovoimatekijä ja kokoamalla kohteiden tietoa sähköiseen matkailuoppaaseen. Maisemanhoito liittyy olennaisesti hankkeeseen, sillä maisema on matkailutuote ja jotta maisemat olisivat jatkossakin esittelykelpoisessa kunnossa, tulee kyliltä löytyä halukkuutta kohteiden maisemanhoitoon, jos kylän kohteet ovat kunnossa, keskitytään kylässä tapahtumien järjestämiseen. Hankkeessa haetaan hoidetulle maisemalle lisäarvoa ns. ”maiseman tuotteistamisella”. Maisema, kulttuuriperintö ja luontomielikuva ovat tärkeitä vetovoimatekijöitä matkailussa ja maaseutualueiden markkinoinnissa. Paikallisuus kutoo maisemaan tarinansa, joka kiinnostaa matkailijoita ja lisää viihtyvyyttä. Kylämaiseman/kohteiden/tapahtumien ainutlaatuisia ominaisuuksia voidaan hyödyntää kylämatkailussa.

Hankkeen aikana asiasta pidetään tilaisuuksia ja talkoita sekä laaditaan suunnitelmia valituille kohteille kulttuurimaiseman esilletuomiseksi. Kylän omat vahvuudet kootaan yhteen. Kylämatkailun tavoitteena on matkailun muuttaminen maaseudun kylissä kohti tuottoisaa liiketoimintaa, kylien elävöittäminen ja hyvinvoinnin lisääminen. Kyläläiset, maisema, ympäristö, perinne, historia ja ilmapiiri ovat osa myytävää matkailutuotetta. Hankkeessa hyödynnetään tehtyjen hankkeiden olemassa olevaa tietoa sekä pyritään tuomaan esille Pohjanlahden rantatietä.

2.2. Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kehittää kylien matkailullisia vetovoimatekijöitä ja edistää niiden tunnettuutta markkinointimateriaalilla. Hankkeessa etsitään kylien matkailulliset ja maisemalliset vahvuudet yhdessä kyläläisten ja eri sidosryhmien kanssa ja laaditaan suunnitelmat keskeisten kohteiden kunnostamiseksi ja matkailijoita kiinnostavien tapahtumien toteuttamiseksi. Hankkeella voidaan vahvistaa kunkin kylän omaleimaisuutta ja monipuolistaa matkailutarjontaa, jolloin lähialueen kylät ja matkailukohteet muodostavat yhdessä matkailijoita houkuttelevan laajemman kokonaisuuden, ”matkailureitin”.

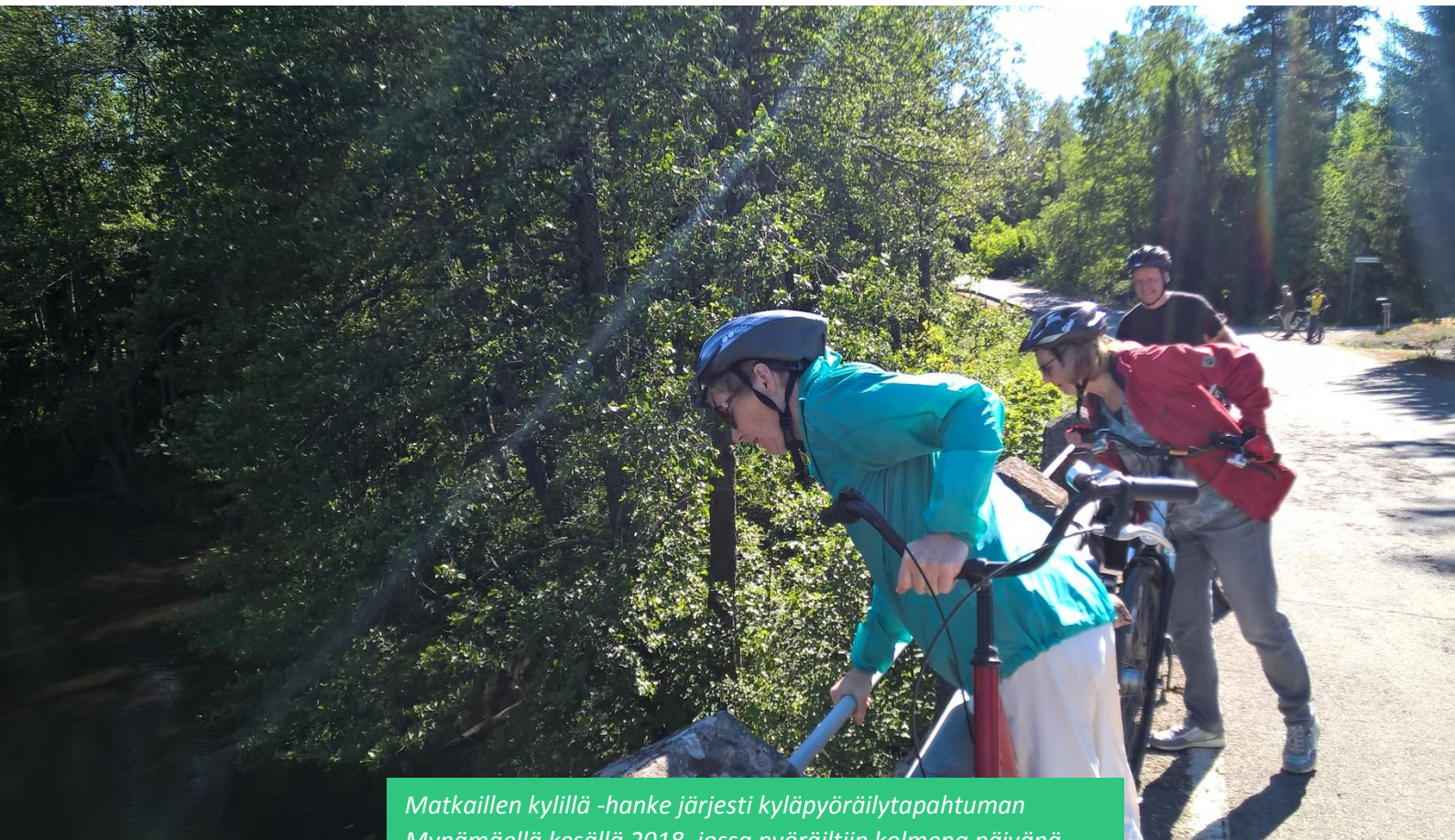
Hankkeen keskeisenä tavoitteena on nostaa esille ja parantaa kiinnostusta ja saavutettavuutta kylissä jo olemassa oleviin matkailukohteisiin ja tapahtumiin sekä nostaa esille kohteiden mahdollisuuksia olla kiinnostavia ja toiminnallisia. Tavoitteena on ohjata ja opastaa kulttuuriympäristön ja matkailukohteiden kunnostamisessa, hoidossa ja ylläpidossa sekä tapahtumien suunnittelussa ja järjestämisessä. Hankkeessa markkinoidaan kylien kohteita ja palveluita matkailijoille kokoamalla matkailutarjontaa yhteen houkuttelevaksi ja helpoksi saataville eri viestintä- ja markkinointikanavissa. Hankkeessa on tarkoitus aktivoida kylien asukkaita, yhdistyksiä ja yrittäjiä sekä muita yhteistyökumppaneita työskentelemään yhdessä kylien näkyvyyden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on kehittää ja lisätä lähi- ja kylämatkailun mahdollisuuksia Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa sekä innostaa kylissä erilaisten pienimuotoisten investointi/kehittämis/yritysryhmähankkeiden hakuun esim. ruokapalveluyritysten lähiruokateeman kehittäminen yritysryhmähankkeena, luonto/kulttuurimatkailukohteiden rakenteiden parantaminen/lisääminen investointihankkeena, muinaistulitapahtumiin tarvittavien rakenteet/tarvittava valaistus investointihankkeena. Hankkeen aikana pyritään innostamaan ja viestimään kylissä kotimajoitusmahdollisuuksien sekä B & B paikkojen (Bed & Breakfast) paikkojen mahdollisuuksista, jotta näitä palveluntarjoajia saadaan alueille. Hankkeessa pyritään myös parantamaan lähiopasteiden lisäämistä kylille, yrityksiin ja suoramyyntiloille, tarkoittaen paikallisteiden varsilla sijaitsevien kylien kohteiden/ yritysten opasteita. Varsinaisesti hankkeessa opasteita ei rahoiteta, vaan osoitetaan niille tarvealueet.

2.3. Toiminta-alue ja kohderyhmä

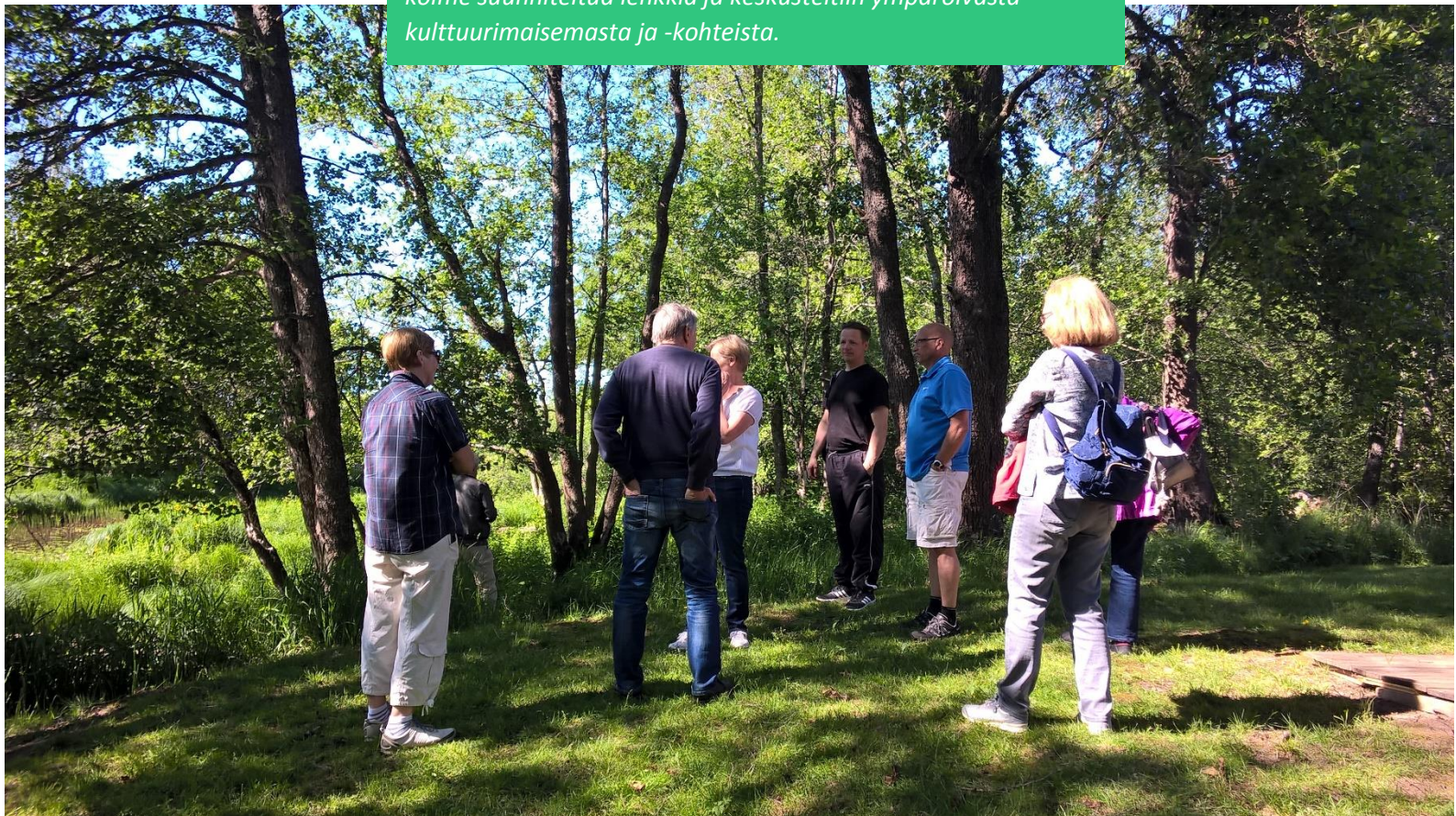
Hankkeen toiminta-alue kohdistuu 8-tien varren kyliin ja kyläkokonaisuuksiin Eurajoelta Raisioon. Hanke on kohdennettu Leader Ravakka ry ja Varsin Hyvä ry toimialueille. Hankkeessa on toimittu kylissä, jotka ovat halunneet mukaan hankkeen toimintaan. Kylät saivat tietoa hankkeesta infotilaisuuksissa, joita järjestettiin syksyllä 2016 Laitilassa ja Nousiaisissa. Hankkeessa on ollut mukana Rauman Sorkan kylä, Laitilan Untamalan ja Kaivololan kylät, Mynämäen ja Maskun kylät sekä Nousiaisten Aliskulman kyläyhdistys ry.

Pääasiallisena kohderyhmänä hankkeessa ovat paikalliset asukkaat, maanomistajat, kunnat, seurakunnat, yhdistykset ja yritykset. Lopputuotteiden kohderyhmänä ovat alueella liikkuvat lähimatkailijat ja maakuntien asukkaat ja vieraskieliset matkailijat.

Matkailun kylillä -hanke järjesti kyläpyöräilytapahtuman Mynämäellä kesällä 2018, jossa pyöräiltiin kolmena päivänä kolme suunniteltua lenkkiä ja keskusteltiin ympäröivästä kulttuurimaisemasta ja -kohteista.

3. Mynämäen kylät

3.1. Lähtökohdat ja tavoitteet

Mynämäen kylien neuvottelukunta päätti lähteä mukaan Matkaillen kylillä -hankkeeseen, koska hanke nähtiin sopivan erityisesti Mietoisten ja Pyheen seudun kehittämistarpeisiin. Mietoinen ja Pyheen seutu ovat toiminnallisesti vireitä. Mietoisissa on tiheä yhdistysverkko. Mietoisissa on arvokkaiden luontokohteiden lisäksi Mynämäen laajin kotiseutumuseo. Pyheen kylät sijaitsevat Mietoisten tapaan Mietoistenlahden rannalla ja lisäksi Laajoen ympärillä. Kylissä on aktiivisia yhdistyksiä ja yrittäjiä, jotka haluavat kehittää elinympäristöä ja parantaa viihtyisyyttä alueella. Pyheen kylätori, kyläkauppa, Mietoisten kirkonkylä sekä Mietoistenlahti sijoittuvat Kustavintien varrelle, jossa kulkee myös tunnettu Saariston rengastie -matkailureitti.

Mynämäen kylien keskeisenä tavoitteena oli kehittää alueen matkailua pyöräilyn kautta hyödyntäen Saariston rengastietä ja kehittämällä jo olemassa olevia matkailukohteita. Pyöräilyä haluttiin nostaa myös kunnan sisällä osaksi arkiliikuntaa ja retkeilyä. Ensimmäisessä kyläillalla käytettiin sanaa ”kulttuuripyöräily”, kun puhuttiin eri teemaisten pyöräilylenkkien kehittämisestä. Ensimmäisessä kyläillalla kartoitettiin kyläläisten maisemamieltyymiä ja kylän kehittämistarpeita (LIITE 1). Samana iltana lähdettiin myös suunnittelemaan pyöräilyreittejä.

3.2. Toimenpiteet

Hankkeen aikana Mynämäellä järjestettiin työpajoja, joissa suunniteltiin kyläläisten, yrittäjien ja kunnan edustajien kanssa Mynämäen pyöräilyreittejä. Hankkeen tavoitteita esiteltiin keväällä 2017 Mynämäen kylien neuvottelukunnan kokouksessa ja ensimmäinen työpaja järjestettiin syksyllä 2017 Korvensuun Savikulmassa, joka on matkailupalveluita tarjoava yritys Mynämäellä. Työpajoissa saatiin suunniteltua kyläläisten ja yrittäjien kanssa yhteistyössä pyöräilyreittejä kartalle, lisättyä matkailukohteita ja nähtävyyksiä ja listattua matkailuyrityksiä. Työpajoissa keskusteltiin paljon Mynämäen matkailun kehittämisestä, saavutettavuudesta, viipymisestä, olemassa olevista matkailupalveluista ja nähtävyyksistä sekä mahdollisista palveluista.

Kyläkävelyn sijaan Mynämäellä järjestettiin kolmeosainen kyläpyöräilytapahtuma. Työpajoissa oli suunniteltu kolme lenkkiä: Saaren lenkki, Kolmen Sulan lenkki ja Korvensuun lenkki. Jokainen lenkki kartoitettiin erikseen. Pyöräilytapahtuman tarkoitus oli tutustuttaa kyläläiset tuttuun ympäristöön uusin silmin ja saada tietoa maisemanhoidosta.

Työpajoissa pohdittiin paljon myös markkinointia. Hankkeen tavoitteiden mukaisesti Mynämäen pyöräilyreitti koottiin karttaesitteeksi, jossa esiteltiin matkailijoille reitin palveluita ja nähtävyyksiä. Karttaesite päätettiin tehdä pdf-muotoon, jotta sen voi tulostaa tai aukaista puhelimella. Reitin toteutuksessa hyödynnettiin myös Googlemapsia ja samaan aikaan tutustuttiin Lounaispaikkatiedon kehittämään Wirma-työkaluun, johon yhdistykset voivat päivittää virkistysreittejä.

Kuva ylhäällä. Ensimmäisessä Mynämäellä järjestettävässä kyläillassa lähdettiin heti suunnittelemaan pyöräilyreittejä ja vastailtiin asukaskyselyihin. Kuva Vakka-Suomen Sanomista: Kulttuuripyöräilyllä väkeä Mynämäen kyliin.

Kuva alhaalla. Toisessa työpajassa mietittiin kohteita ja nähtävyyksiä reitin varrella. Lisäksi keskusteltiin Mynämäen teiden haasteista ja alueen saavutettavuudesta. Paikalla oli runsaasti väkeä. Kuva Vakka-Suomen Sanomat: Pyöräilyreitit toteuttamiseen kaivataan yhteistyötä.

Mynämäen pyöräilyreittejä haluttiin markkinoida myös uuden sähköisen viestinnän kautta. Pyöräilyreiteistä tehtiin YouTubeen mainosvideo. Video toteutettiin kyläpyöräilyraportin yhteydessä, jossa saatiin kuvattua kaikki kolme pyöräilylenkkiä videolle. Videon toteutti ja tuotti Joonas Stenwall Varsinais-Suomen Kylät ry:stä. Keskenäistä videota kommentoitiin yhteisessä palaverissa, jossa oli mukana tapahtumaan osallistuneita pyöräilijöitä, kyläläisiä ja kunnan edustajia.

Hankkeessa ei ollut rahoitusta opasteille, mutta opasteiden paikkoja suunniteltiin. Myös rahoitusta mietittiin. Opasteita suunniteltiin työpajoissa ja oltiin yhteydessä Mynämäen kuntaan. Opasteista tehtiin sijaintikartta ja se jätettiin kunnalle. Tavoitteena olisi saada uudet opasteet pyöräilyreiteille viimeistään vuonna 2020, kun uusi tieliikennelaki on astunut voimaan.

4. Tulokset

Hankkeen tavoitteena oli kehittää kylien matkailullisia vetovoimatekijöitä ja edistää niiden tunnettuutta markkinointimateriaalilla. Mynämäellä matkailullisia vetovoimatekijöitä kehitettiin tuottamalla Saariston rengastielle vaihtoehtoisia lenkkejä. Samalla pyöräilyreitti keräsi yhteen useita alueen matkailukohteita ja nähtävyyksiä.

Keskeisenä tuloksena oli pyöräily ja sen myötä keskeisten matkailukohteiden nostaminen esille markkinointimateriaalin myötä. Pyöräilyreittiä ja sen varrella sijaitsevia kohteita edistettiin tuottamalla matkailumateriaalia. Reittikartta liitettiin pdf-muodossa Mynämäen kunnan sivuille: <https://www.mynamaki.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/matkailu/retkeily/>. Myös video löytyy kunnan kotisivuilta. Pyöräilykarttoja jaetaan myös Pyheen kyläkaupalla ja Mynämäen kirjastossa, jotka ovat reitin lähtö- ja infopisteitä. Pyöräilylenkkien teemallistamisella ja nimeämisellä saatiin lisättyä kiinnostavuutta eri kohteisiin.

Tuloksena oli useita työpajoja ja kyläpyöräilytapahtuma, jossa ohjattiin ja opastettiin kyläläisiä kulttuuriympäristön ja matkailukohteiden kunnostamiseen, hoitoon ja ylläpitoon. Kyläpyöräilystä tuotettiin raportti, jossa ohjeistetaan kylämaiseman hoitoon. Hankkeessa saatiin aktivoitua kylien asukkaita, yhdistyksiä ja yrittäjiä sekä muita yhteistyökumppaneita työskentelemään yhdessä kylien näkyvyyden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Pyöräilyreiteistä muodostui kolme pyöräilylenkkiä, Saaren lenkki, Kolmen Sulan lenkki ja Korvensuon lenkki, jotka olivat maisemallisesti kaikki hieman toisistaan poikkeavia. Lähtöpaikaksi tuli Pyheen kyläkauppa, johon tulisi infopiste, karttoja ja aikanaan myös vuokrapyörä.

Tuloksena oli mainosvideo ja karttaesite, jota kylissä voidaan hyödyntää hankkeen jälkeen. Pyöräilyreiteistä tehtiin lyhyt mainosvideo, joka esitteli uusien suunniteltujen reittien lisäksi Mynämäen maisemaa, nähtävyyksiä ja matkailukohteita. Videossa reittejä esittelivät Sari Kantonen, Kari Ahtiainen, Savikulman Taina Numminen ja Pyheen kyläkaupan Jaana Kujala. Video tehtiin jaettavaksi somessa ja sisällytettäväksi kunnan kotisivuille.

5. Jatkotoimenpiteet

Maaseudun kulttuurimaisemat ja matkailukohteet tarvitsevat säännöllistä hoitoa ja ylläpitoa. Maisemalla on suuri merkitys alueesta syntyviin mielikuviin ja imagoon. Kulttuuriperinnön säilymisen takaamiseksi tulisi paikalliset yhteisöt, yritykset ja ihmiset saada aktivoitumaan oman kylämaiseman ja paikallisten matkailukohteiden kunnostamiseen sekä arvostamiseen. Maakuntien välisellä yhteistyöllä levitetään parhaita käytäntöjä matkailun ja maisemanhoidon yhdistämisestä. Hankkeessa laadituissa kohdekohtaisissa suunnitelmissa ja ohjeissa aikaväli on hanketta pidempi ja niiden avulla eri tahot voivat tulevina vuosinakin toteuttaa suunniteltuja toimenpiteitä. Suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomiota työn jatkuvuuteen ja suunnitelman toteutettavuuteen paikallisten resurssien mukaan.

Mynämäen pyöräilyreiteistä tuotettiin markkinointimateriaalia ja saatiin innostuneita yrittäjiä mukaan kehittämään pyöräilymatkailua. Jatkotoimenpiteeksi suositellaan reitin kyltitystä suunnitelman mukaisesti. Kyltitys voidaan tehdä myös yksi lenkki kerrallaan. Koska reitistö on useamman kylän laajuinen, voisi kyltityksen jakaa useamman kyläyhdistyksen kesken. Toimenpiteet vaativat oman investointihankkeen.

Reittien tarinallistaminen ja mobiilireitit antaisivat uutta ulottuvuutta Mynämäen pyöräilymatkailulle. Hankkeella ei ollut resursseja mobiilireittien toteutukselle, mutta Mynämäellä olisi potentiaalia jatkaa hankkeen suunnitelmista mobiilireittien kehittämiseen.

Pyöräilyreitit avaavat uusia matkailumahdollisuuksia Mynämäelle, kun reitistö vielä yhdistetään Saariston rengastiehen sekä kehitetään laajemmaksi ylikunnalliseksi matkailureitiksi. Tulevaisuudessa tulisi lisätä yhteistyötä eri kuntien keskuudessa ja erityisesti alueella vaikuttavan Saariston rengastien kanssa. Matkailun kehittämistä tulisi tehdä yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Kunnat ja yrittäjät tulisi saada mukaan kehittämään matkailua. Yhdistyksillä on suuri voimavara tuottaa jotain ainutlaatuista paikalliselta tasolta, mutta yksinään toimiessaan yhdistysten resurssit voivat hiipui nopeastikin.

LIITE 1. Kyselyn tulokset

Matkailun kylillä

Mynämäen kyläiltä 20.9. klo 17.30 Savikulma

<p>Mikä omassa kylässä on kaunista ja arvokasta?</p> <ul style="list-style-type: none"> • avoin peltomaisema • vanha kylämiljö • vanha kirkko • Korvensuun museo • luonto • joet, erityisesti Laajoki • kylätie • Korvensuu • Huolin koulun puulajipuisto (tosin vasta taimia) • rautakautiset ketokumpareet • Kallavuoren lehto • Nuuskalan tammilehto • Mynälahti • luonto, eläimet • kulttuurimaisemat • olemassa olevat kohteet • pyöräteiden esille nosto • Pyhe • Laajokisuisto + vanha puusilta, • kylätori, kyläkauppa ympäristöineen • kartanot • Kylätalo	<p>Mitkä kohteet omassa kylässä kaipaavat parannusta?</p> <ul style="list-style-type: none"> • saariston rengastie • Mynämäen kohdalla ei tule esille ollenkaan • museorakennusten kunnostus • jättipalsamikasvustot valtaa Mynä- ja Laajoen varsia; luonnonsuojeluyhdistyksen kartoittaa esiintymiä • luontopolut • lintutornit • haittakasvien rajoittaminen • Pyhe; puusillan valaistus • Kustavintien turvallisuus • Saaren kartanon kuvataiteilijaresidentin kansainvälisten taiteilijoiden hyödyntäminen alueen brändääjinä • Saariston rengastien hyödyntäminen • lenkkeily/pyöräreittien opasteet
<p>Kylällä tapahtuneita myönteisiä muutoksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pyörätie on tulossa Tavastila- Kurina • Kylätalo Mietola yhdistyksen käytettävissä • rakennusten ja pihapiirien kunnostus • kylien yhteistoiminta • kylien kasvava yhteistyö • yhteisöllisyyden lisääntyminen • oman alueen arvostaminen • Pyhe; kylätorin kehittäminen ympäristöineen	<p>Kylällä tapahtuneita kielteisiä muutoksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palvelujen väheneminen kuntaliitoksen myötä • haittakasvien lisääntyminen, jättipalsami, lupiini • palveluiden vähentyminen • Pyhe; viikonloppujen ruuhkat Kustavintiellä • Huoltoaseman poistuminen • Nuoret muuttavat pois • Vapaita asuntoja harvoin tarjolla

LIITE 1. Kyselyn tulokset
Matkailun kylillä
Mynämäen kyläiltä 20.9. klo 17.30 Savikulma

Voit myös miettiä valmiiksi jo seuraavia asioita:

- Mitkä paikat, rakennukset tai maiseman tekijät ovat mielestäsi erityisen kauniita (esim. tietty pihapiiri, rantaniitty, lenkkipolku...)?
  - Laajojen rantamat, joenrantaa kiertävät tiet
  - Saaren ja Lehtisen kartanot
  - Mietoisten luontopolut, merenlahti
  - Korvensuun kylä, museo, Savikulma
  - Pyhe; maamiesseurantalo, laukkaneilikkaketo (Puotunen)
  - Saaren kartanon ympäristöt ja rantaniitty

- Mitkä ovat näköalapaikkoja, kokoontumispaikkoja ja retkikohteita? Mitkä paikat, rakennukset tai muut kohteet ovat jollain muulla tavalla merkittäviä kylän tai paikkakunnan kannalta, esim. tärkeiden tapahtumien tai henkilöhistorian vuoksi?
  - Korvensuun museo
  - Pyheen tori
  - Pyheen puoti
  - Kirkon kylä Tavastilassa
  - Pyhe; Mietoistenlahti ympäristöineen, Aarlahden venesatama

- Mitkä ovat ongelmapaikkoja ja mitä niille pitäisi tehdä?
  - Jokivarren umpeenkasvaminen
  - Pyhe, kustavintien risteys

- Mitkä ovat alueen keskeisimmät vahvuudet? Luettele 3-5 vahvuutta.
  - Pyhe
  - hyvät pyörätiet
  - olemassa olevaa yrittäjyyttä
  - majoitusta
  - kauppa
  - ravintola
  - Pyhe; luonto, kartanot, kulkuyhteydet
  - Meri

- Mitä erottavuustekijöitä tulisi painottaa liiketoiminta -ja tuotekehitystyössä?
  - Pyhe; luonto, lintumatkailu
  - Aarnlahden ”leirintäalue”, kunnan venepaikkojen hyödyntäminen ja alueen kehittäminen

- Mikä vahvuuksista on merkittävin?
  - yhteisöllisyys kylien nk toiminnan kautta
  - Pyhe; lintumatkailu

LIITE 1. Kyselyn tulokset

Matkailun kylillä

Mynämäen kyläiltä 20.9. klo 17.30 Savikulma

- Minkä tekijöiden varaan alueen brändäys on nykyään rakennettu?
  - Hinku – veteraanikuntaa pyritty tuomaan esille
  - pirstaloitumista, kylät paljon omillaan, enemmän yhteen
  - Pyhe; kustavintie, kylätori

- Mitkä ovat tulevaisuutta ajatellen tärkeimmät aineettomien palvelukonseptien ja luonnon ympäristön tuotteistamisen kehittämiskohteet?
  - Kulttuuripyöräily olemassa olevien kohteiden välillä, tarinat esille, ” jää viettämään päivä Mynämäellä” – päivä paketti
  - Pyhe; Lintunlahti, joki ja luontomatkailu

- Mikä näistä kehittämiskohteista on tärkein?
  - B&B
  - melontaväylä
  - pyöräreitistö; kohteet, kartasto, nettinäkyvyys
  - lintulahti ja jokisuisto

- Mistä asioista alue voisi olla tunnettu 5-10 vuoden kuluttua?
  - Linnusto, lintulahti, luonto
  - kylämatkailu
  - jokimaisemat
  - Luonto, kulttuuri ja maasrutumaisema samassa paketissa vain 30 min päässä Turusta

- Miten brändin rakentamista tulisi johtaa ja koordinoida?
  - kestävä kehitys huomioimalla
  - näkyvyyden lisääminen
  - Saariston rengastie – näkyvyyden saavuttaminen osatavoite
  - Kolmannen sektorin ja kunnan yhteistyö

LIITE 2. Kyläpyöräilyraportti

Kyläpyöräilyraportti

MYNÄMÄKI 15.6.2018

Kaisu Wallin
PROAGRIA | MKN MAISEMAPALVELUT

Kyläpyöräily on osa ProAgria Länsi-Suomen ja Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten Matkailun kylillä -hanketta. Hanke on kohdennettu Ravakka ry:n ja Varsin Hyvä ry:n toiminta-alueelle 8-tien varren kyläläisille, yhdistyksille ja yrityksille. Hankkeessa on ja on ollut mukana kyliä Raumalta, Laitilasta, Mynämäeltä, Maskusta ja Nousiaisista.

Hankkeen aikana kehitetään kylien matkailullisia ja maisemallisia vetovoimatekijöitä. Kylämatkailua edistetään muun muassa suunnittelemalla kyliin tapahtumia, opasteita ja lisäämällä sähköistä tiedonvälitystä. Tavoitteena on myös lisätä asumisviihtyisyyttä, säilyttää ja hoitaa kulttuurimaisemaa ja edistää luonnon monimuotoisuutta.

Mynämäelle suunnitellaan pyöräilyreittejä. Kyläläiset ovat osallistuneet suunnitteluun työpaikoissa, joissa yhdessä on suunniteltu reittejä ja kuultu kunnan edustajien tavoitteita. Tilaisuuksissa on ollut puhumassa Mynämäen matkailun näkymistä Mynämäen kunnanjohtaja, Mynämäen pyöräilyn kehittämisestä Mynämäen kunnan tekninen johtaja. Lisäksi on kuultu kunnan kulttuuripäällikköä, liikunta- ja vapaa-ajantoimijaa, useita valtuuston edustajia sekä kyläyhdistyksen edustajia.

Tähän raporttiin on koottu Mynämäen maisemalle tunnusomaisia piirteitä, poimittu kyläpyöräilyn varrelta kehittämiskohteita sekä osoitettu reitin mahdollisia opastepaikkoja. Pyöräilyn järjestelyissä autoivat Mynämäen aktiiviset kyläläiset. Lämmin kiitos osallistujille ja etenkin Markku Lemmetille yhteistyöstä, tarinoista ja tapahtuman ideoinnista.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

MYNÄMÄEN KYLÄPYÖRÄILY

Mynämäen kyläpyöräilyssä kierrettiin kolme lenkkiä kolmena päivänä:

- Saaren Lenkki keskiviikkona 23.5 klo 14-16,
- Kolmen Sulan Lenkki tiistaina 6.6. klo 13-15 ja
- Korvensuun lenkki keskiviikkona 12.6. klo 14-17.

Pyöräilijöitä oli kaikkina päivinä yhteensä 13 kyläläistä. Sääolosuhteet ja ajankohta vaikuttivat osallistujien määrään. Lenkkien pituus oli 7-14 km. Lenkin varrella pysähdyttiin syömään eväitä.

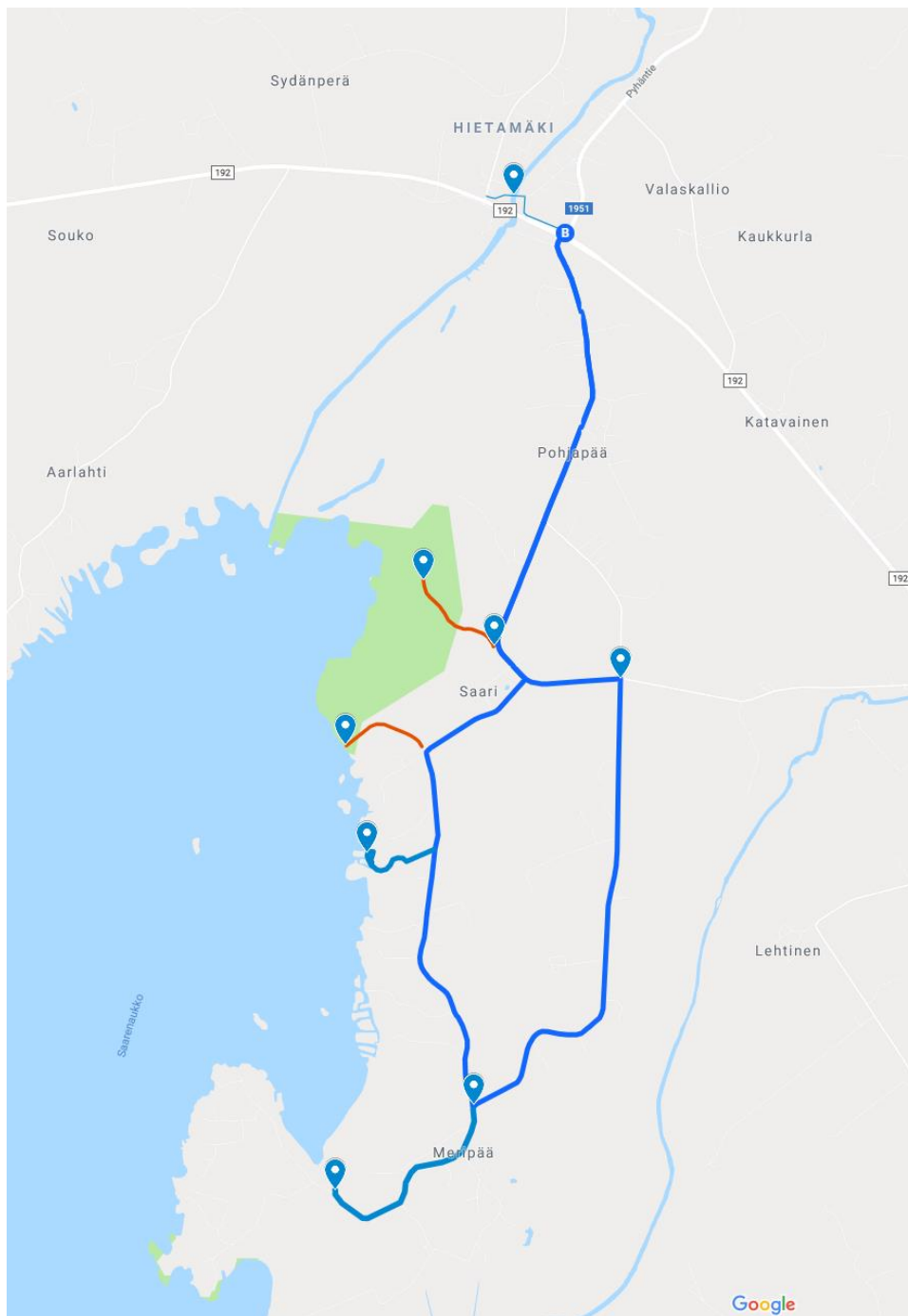
Pyöräillessä keskusteltiin maisemanhoidosta ja tarinoitiin. Kyläpyöräilyn tarkoitus oli tutustuttaa paikallisia omaan tuttuun ympäristöönsä uusin silmin. Lenkillä pysähdyttiin keskustelemaan maisemahoidosta. Matkalla kuultiin myös paikallishistoriaa ja tarinoita, jotka ovat vaikuttaneet Mynämäen maisemaan.

SAAREN LENKKI

Saaren lenkki kulkee Mietoistenlahden rantamaisemissa ja Saaren kartanomiljöössä. Alue on osa valtakunnallisesti arvokasta Mynälahden maisema-aluetta. Alueella on merkittäviä maisema-, luonto- ja kulttuuriarvoja. Mietoistenlahti on Natura-aluetta ja valtakunnallisesti merkittävä lintuvesialue.

Saaren lenkki on maisemallisesti edustava kokonaisuus. Reitin varrella on koko Mynämäen alueelle vaikutteita antanut Saaren kartano. Kartanokulttuuri on levinnyt länsirannikolta muualle Suomeen ja kartanot ovat tuoneet vaikutteita muualta maailmasta. Esimerkiksi Saaren kartanossa työskenteli kokeilunhaluinen puutarhuri, jonka kerrotaan tuoneen mm. syreenipensaat Suomeen. Syreeniä näkee paljon Saaren kartanonmailla. Pyöräilyreitiltä voi poiketa Mietoistenlahden lintutorneille, joita reitin varrella on peräti kolme ja lisäksi yksi esteetön näköalatasanne ja kallionäköalapaikka.

Kartta. Sinisellä viivalla Saaren lenkki ja siniset tapit kyläpyöräilyn pysähdyspaikat googlemapsissa. Kartassa kohde B on Pyheen kylätori, josta lenkki alkoi ja johon lenkki päättyi.

Kyläpyöräilyssä tehtiin Saaren lenkki niin, että pyöräilemään lähdettiin Pyheen kylätorilta Saarentietä Saarenrantatielle ja palattiin takaisin kylätorille Meripääntien kautta. Reitin pituudeksi tuli noin 7 km.

Pyheen kylätorilta Saarentielle ylitetään Kustavintie (192). Varsinaista ylityspaikkaa ei ole ja risteys on erittäin hankala. Nopeusrajoitus on tässä kohtaa 60 km/h ja tiellä on myös jonkin verran raskasliikennettä. Saarentie on asfaltoitu yleinen tiealue, jonka varrella on Mietoistenlahden pysäköinti ja opastus lintutorneille. Saaren kartanolle kääntyvä soratie on Saarenrantatie. Saarenrantatie on yksityinen tiealue, jonka varrella on Saaren uimaranta. Saarenrantatietä voi jatkaa Kuustonlahden lintutornille tai kääntyä Meripääntielle ja takaisin Pyheen kylätorille

1. Saaren kartano

Varhaisin maininta Saaren kartanosta on Turun tuomiokirkon mustassakirjassa vuodelta 1295, jolloin Ison-Saaren tila luovutettiin Turun piispan hallintaan. Samassa yhteydessä ilmoitettiin Vähän-Saaren tilan olleen Mynämäen kirkon hallinnassa. Teksti on myös varhaisin maininta Mietoisten pitäjästä. Saaren kartanossa on asunut vuosien aikana sotilasarvoltaan arvokkaita ja kuninkaiden sukulaisia. Yksi tunnetuimmista Saaren kartanoa asuneista upseereista oli vuosina 1762–1773 kreivi Augustin Ehrensvärd. Mahdollisesti Ehrensvärdin kartanon puistoon istuttamat syreenit kasvavat paikalla edelleen.

Saaren kartanossa loppui yksityisomistus-asuminen 1900-luvun alussa, jolloin Työtehosseura osti paikan organisaation käyttöön. Tämän jälkeen tiloissa on toiminut Hovin poikakoti, maa- ja elintarviketeollisuuden tutkimuslaitos ja lopulta Koneen Säätiö. Koneen Säätiö osti tilat ja kunnosti ne perusteellisesti 2006. Kartano on toiminut taiteilijaresidenssinä vuodesta 2008.

Koneen säätiön taiteilijat ovat tehneet paljon yhteistyötä paikallisten kanssa ja taiteilijoiden toiminta näkyy myös Mynämäellä. Kartano on kuitenkin yksityinen eikä sinne haluta ohjata matkailijoita. Matkailuoppaan saa tilata Naantalın matkailun kautta, mutta muuten alueella ei ole ohjattua opastusta.

Toimenpidesuositus:

Saaren kartano on yksityisessä omistuksessa. Kartanolle ei ole kulkulupaa, mutta pyöräily kartanomiljöössä voidaan ohjata.

Opaskyltti käännyttäessä Saaren rantatielle. Kyltissä lyhyt esittely Saaren kartanosta ja tieto yksityisyydestä.

2. Mietoistenlahti ja Sillankari

Mietoistenlahti on pitkälle sisämaahan ulottuvan Mynälahden perukka, johon laskee Laajoki. Alueen itäpuolella Mynäjoen suisto muodostaa pienen sivulahden. Mietoistenlahti kuuluu Natura 2000 -verkkoon linnuston erityissuojelualueena (SPA). Lahti ympäristöineen kuuluu myös valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

Kyläpyöräilyn yhtenä pysähdyspaikkana oli Mietoistenlahden Sillankarin kallioid. Kalliolle käveltiin rantalaitumen läpi. Kalliolta avautuu laaja maisemanäkymä Mietoistenlahdelle. Kallioilla on pöytä ja penkit. Paikka sopii erittäin hyvin pyöräilyretken levähdyspaikaksi. Kävelymatkaa kalliolle on noin

Huom. Laidunalueelta löytyi Aminoffin muistokivi.

Toimenpidesuositus: Mietoistenlahden ranta säilyy avoimena, kun aluetta hoidetaan laiduntamalla jatkossakin.

Opastusta tulisi ohjata paremmin Sillankarin kalliolle, josta avautuu upea maisema Mietoistenlahdelle. Paikka on todella vaikuttava. Kalliolle ohjaus laidunalueen läpi tekee matkasta mielenkiintoisen, mutta ohjaus tulee tehdä hyvin.

Kallioille johtava polku kunnostetaan poistamalla lahonneet pitkospuut ja vahvistamalla polkua kuorikatteella. Näin saadaan kestävä ja helppohoitoinen polku.

3. Saaren uimaranta

Saaren uimaranta sijaitsee Saarenranta-tien varrella. Aurinkoinen ja hyvin hoidettu hiekkaranta on talkoovoimin hoidettu yksityinen ranta. Ranta on yli 60 yksityisen omistuksessa, mutta kaikkien kuntalaisten käytössä. Paikka on alun perin sodan jälkeen Mietoisiin muuttaneiden siirtokarjalaisten käyttöön otettu Saaren kartanon maista lohkottu. Siksi rantaa onkin ennen kutsuttu Karjalaisten rannaksi. Uimaranta täyttää virallisen uimarannan turvallisuuden standardivaatimukset. Lisäksi alueella on uimakoppi, huussi, grillikatos ja vuokrattavissa olevat venepaikat.

Toimenpidesuositus: Uimarantaan voidaan ohjata pyöräilijöitä ja tienristeykseen voisi laittaa opaskyltin.

Uimarantaa hoidetaan talkoovoimin. Jos ranta liitetään pyöräilyreittiin, tulisi kunta miettiä omaa rooliaan uimarannan ylläpidossa.

5. Siirtokarjalaisten tyypitalot

Talvisodassa tuhoutui 100 000 asuntoa, lisäksi sodan jälkeen oli asutettava 400 000 Karjalan ja Hankoniemen evakkoa. Väli rauhan aikana noin puolet Karjalan siirtolaisväestöstä palasi palautetuille alueille ja siksi jälleenrakennustyö keskitettiin vuosina 1941–1944 pääosin paluumuuttajien asuttamiseen.

Toimenpidesuositus: Talot ovat yksityisessä omistuksessa. Jokaisen tulisi huolehtia oman talon kunnosta. Säännöllinen hoito ja oikea-aikaiset korjaukset kuuluvat rakennuksen normaaliin ylläpitoon. Hoitotoimenpiteillä voidaan vaikuttaa asumiskustannuksiin sekä siirtää korjaustarpeen syntymistä.

Rakennusten keskeiset hoitotoimenpiteet:

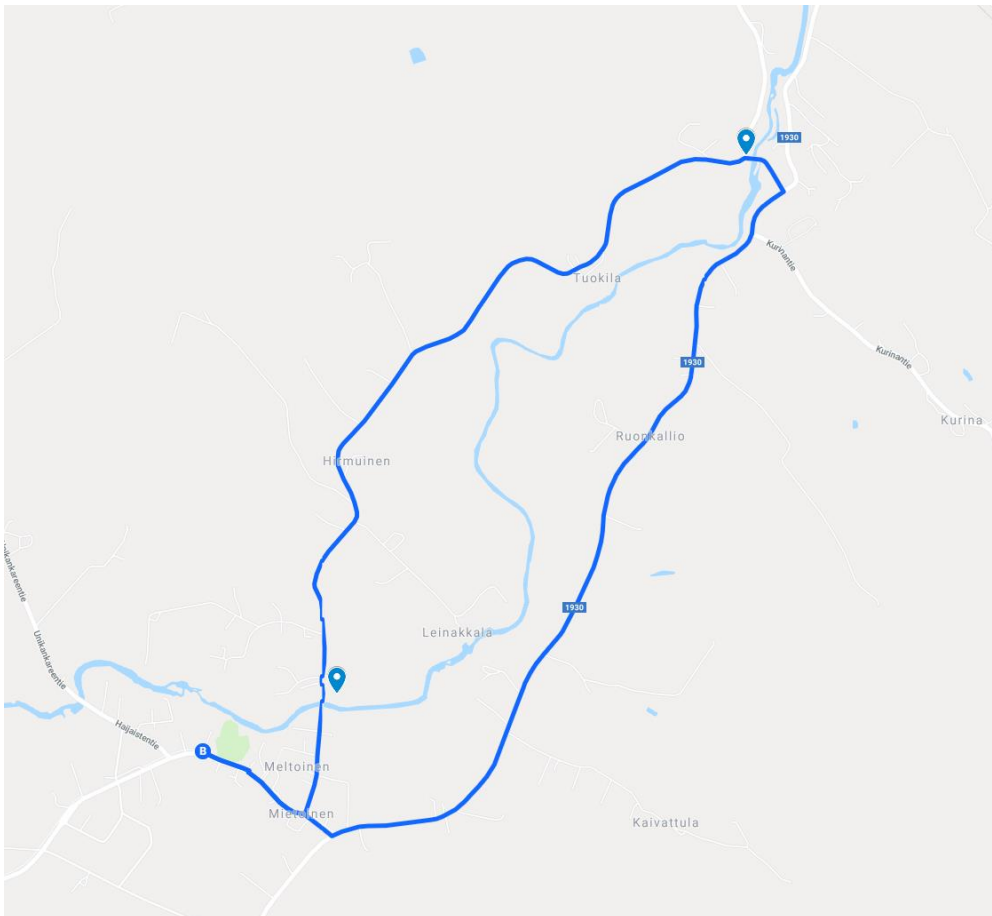
- vesikaton kunnan ylläpito ja huolto
- vesikourujen puhdistus
- ikkunoiden ja ulko-ovien riittävä tiivistäminen

- lämmityslaitteiston huolto, puhdistus ja säätö, hormien nuohous
- alapohjan tuuletusaukkojen aukipitäminen home- ja lahovaurioiden estämiseksi.
- rakennusten nosto tai maanpinnan poistaminen puurakenteiden läheisyydestä,
- etteivät rakennuksen alimmat puusosat vaurioidu
- kasvillisuuden poisto vähintään 0,5 m etäisyydellä rakennuksista

KOLMEN SULAN LENKKI

Reitin kuvaus

Kolmen Sulan lenkki kulkee Mietoisten kirkonkylän maisemissa. Lenkillä nähdään Mietoisten kulttuuriympäristökohteita kuten mm. Mietoisten kirkko ja Tavastilan kotiseutumuseo

Kolmen Sulan lenkki näkyy sinisellä viivalla. Siniset tapit osoittavat pysähtymispaikat.

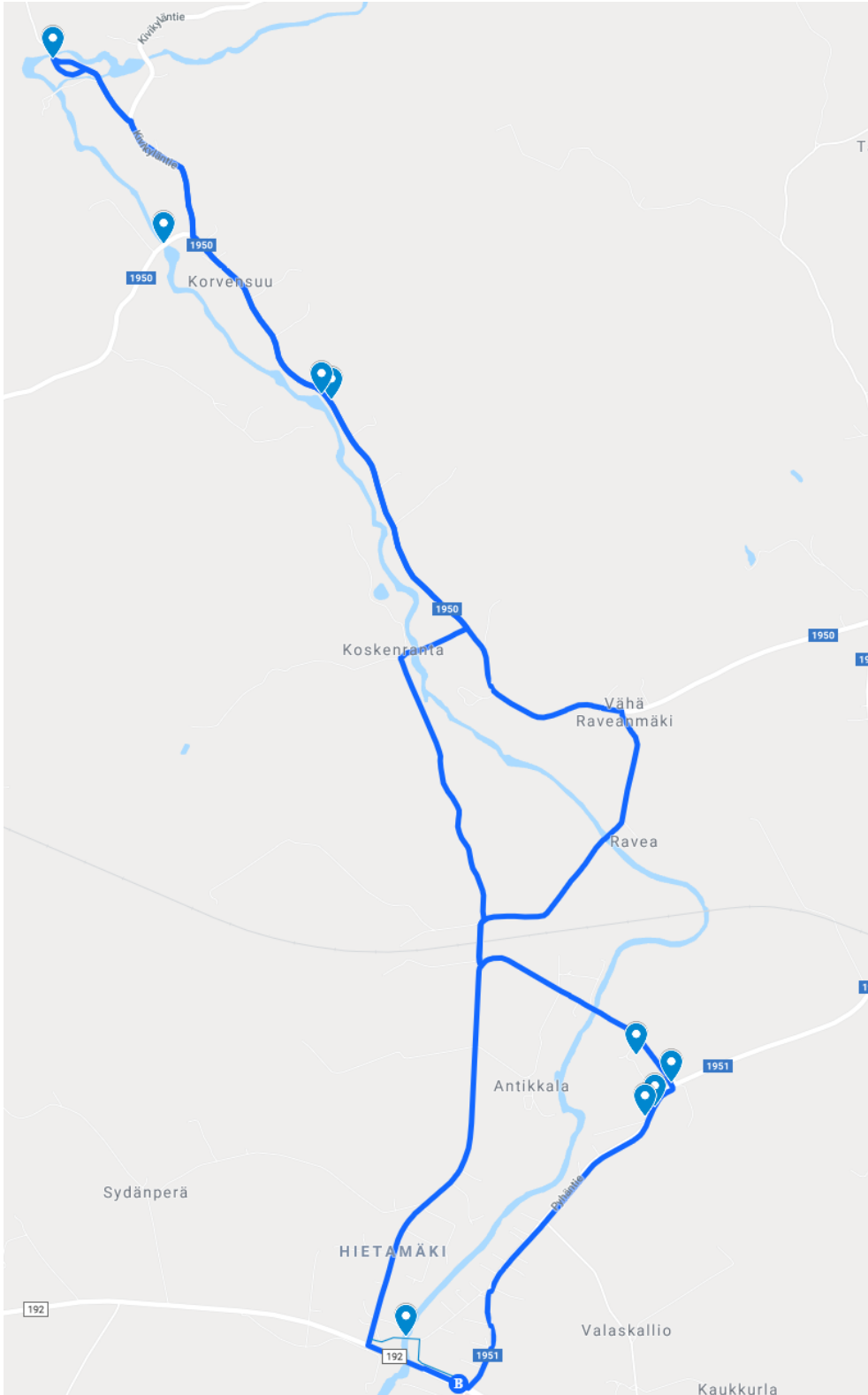
Tuulisesta säästä mahdollisesti johtuen Kolmen Sulan lenkille ei osallistunut kuin kolme pyöräilijää ja lenkki päätettiin tehdä kulkemalla autolla Tavastilaan ja Raukkaan sillalle. Pyöräilyreitit on noin 10 km.

	<p>1. Raukkaan silta ja mylly Raukkaan kylässä 4,5 km keskustasta 193-tien varrella sijaitsee Suomen vanhin vielä v. 1994 toiminnassa ollut mylly. Raukkaan entinen mylly ja saha, ovat yksityisomistuksessa. Juselius syntyi Raukkaan talolla.</p> <p>Raukkaan mylly oli 1432 Mynämäen käräjillä. Myllyt joutuivat verolle vuonna 1585. Onni Laine osti myllyn vuonna 1924, jolloin hän rakensi myllyn matalan osan. Halola-Aarnio ostivat myllyn 1950-luvulla, jonka jälkeen se myytiin Lehtovuoren perikunnalle.</p> <p><i>”Sodan aikana säädettiin viljan jauhamisesta ja myllyssä alkoi kaksinkertainen kirjanpito. Toinen oli sääntöjen mukainen ja toinen ei.”</i></p> <p>Raukkaankoskella on melontareitin maihinousupaikka ja läheltä nousee luontopolku 40 m korkealle Rauasvuorelle. Rauasvuoren päällä on näköalalava, josta on upea luontonäkymä. Lähistöllä näkyy Raukkaan vanhaa kylätaajamaa.</p> <p>Toimenpidesuositus: Raukkaan sillalta näkymä joelle ja myllylle tulisi avata. Näkymä on pahasti umpeutunut ja vaatisi raiwausta.</p>
	<p>2. Tavastilan museo Keskustaajamassa sijaitsee Maunu II Tavastin kotitalalle perustettu Tavastilan kotiseutumuseo.</p> <p>Toimenpidesuositus: -</p>

KORVENSUUN LENKKI

Reitin kuvaus

Korvensuun lenkki kulkee Laajoen maisemissa. Maisemassa mutkittelee Laajoki antaen reitille useita sillan ylityspaikkoja. Pyöräilyreitti johtaa Korvensuun entiselle voimalaitosalueelle ja matkailuyritys Savikulmaan.

Korvensuun lenkki näkyy sinisellä viivalla. Siniset tapit merkitsevät tapahtumassa tehtyjä pysähdyksiä. Korvensuu on kuvassa vasemmassa yläkuvalmassa oleva tappi. Kartta tehty Googlemapsilla.

1. Pyheen kylätori ja sen ympäristö

Kylätori on suosittu kohde kesäperjantaisin.

Toimenpiteet:

Kylätorin toimintaa ja sen rakenteita kehitetään kyläyhdistyksen toimesta.

2. Lauttanpään jokivarsi

Kevyenliikenteen väylä Lauttanpään sillalle. Tie on valaistu ja sen varrella on penkkejä.

Toimenpidesuositus:

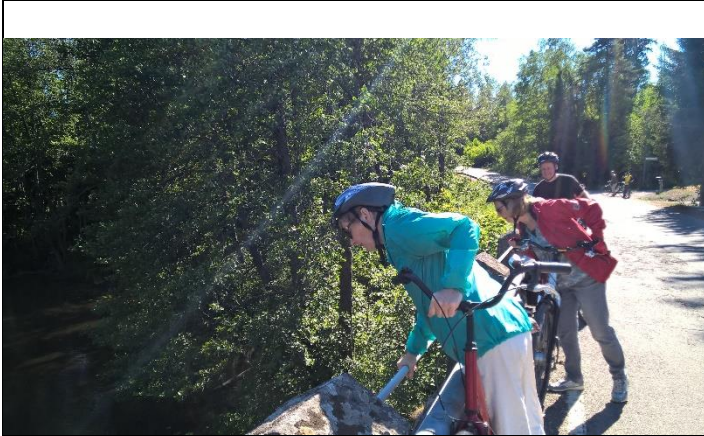
Tien reunaa tulisi siistiä ja avata näkymää sillalle. Erityisesti katuvalaisimien kohdilta tulisi poistaa pusikkoa. Maisemaa avataan sillalle päin raivaamalla.

Maiseman avaamisen raivaamalla tarkoituksena on paljastaa jokin tai joitakin keskeiseksi ja tärkeiksi koettuja näkymiä esim. vesistöihin, pelloille tai rakennuksiin. Koska kerran aloitettua raivausta on jatkettava säännöllisesti vähintään muutamien vuosien välein, on tärkeää tarkoin harkita, mitä alueita otetaan hoidon piiriin ja mitä näkymiä todella halutaan avata.

Raivauksia ei tule tehdä monotonisesti ja tasavälein, aina samanikäisiä ja samanlaisia poistaen vaan valikoiden raivataan valituilta muutamien metrien mittaisilta näkymäsektoreilta kasvillisuutta pois siten, että jäävä puusto on monenikäistä, muotoista ja lajista. Kaunismuotoiset, erikoiset puuyksilöt otetaan harvennuksissa esiin. Luonnon monimuotoisuuden kannalta on tärkeää, että pysty- ja maalahot säilytetään ja suositaan marjovia lajeja (katajat, pihlajat, tuomet, paatsamat).

3. Korvensuun silta

Korvensuussa sijaitseva silta, joka on jäänyt piiloon.

Toimenpidesuositus:

Sillan holveja ja kaunista jokimaisemaa näkisi paremmin alhaalta sillan vierestä. Rakennetaan levähdyspaikka sillan alapuolella olevalle rannalle, josta silta näkyy hyvin ja edessä avautuu Laajoki.

4. Kuninkaankellari

Vanha holvikellari on Vehmaantien varrella ja jää aivan tien mutkan sivuun. Kivinen kellari jää pusikoiden taakse piiloon.

"Kellaria vastapäätä sijaitsevan talon kulmaa päin on ajanut Tellervo Koivisto."

Toimenpiteet: Kellari tulisi kunnostaa ja ympäristö raivata, jotta kellari tulisi paremmin esille. Kellari vaatisi ehdottomasti opaskylttiä.

TOIMENPITEET

1. Sillankarin kallioille johtava polku kunnostetaan poistamalla lahonneet pitkospuut ja vahvistamalla polkua kuorikatteella. Näin saadaan kestävä ja helppohoitoinen polku.
2. Vanha kuninkaan kellari tulisi kunnostaa ja ympäristö raivata, jotta kellari tulisi paremmin esille. Kellari vaatisi ehdottomasti opaskylttiä.

OPASTEET

Saaren lenkki

1. Pyheen kyläkaupalle infokartta
2. Saarenrantatien alkuun. Tietoa Saaren kartanosta, joku tietoisu esim. syreeneistä, tieto yksityisyydestä. Kartta.
3. Uimarannasta tietoa tien alkuun.
4. Meripääntien alkuun suuntaviitta, Kuustonlahden lintutornin etäisyys,
5. Meripääntien ja Saarentien risteykseen viitta etäisyyksistä.

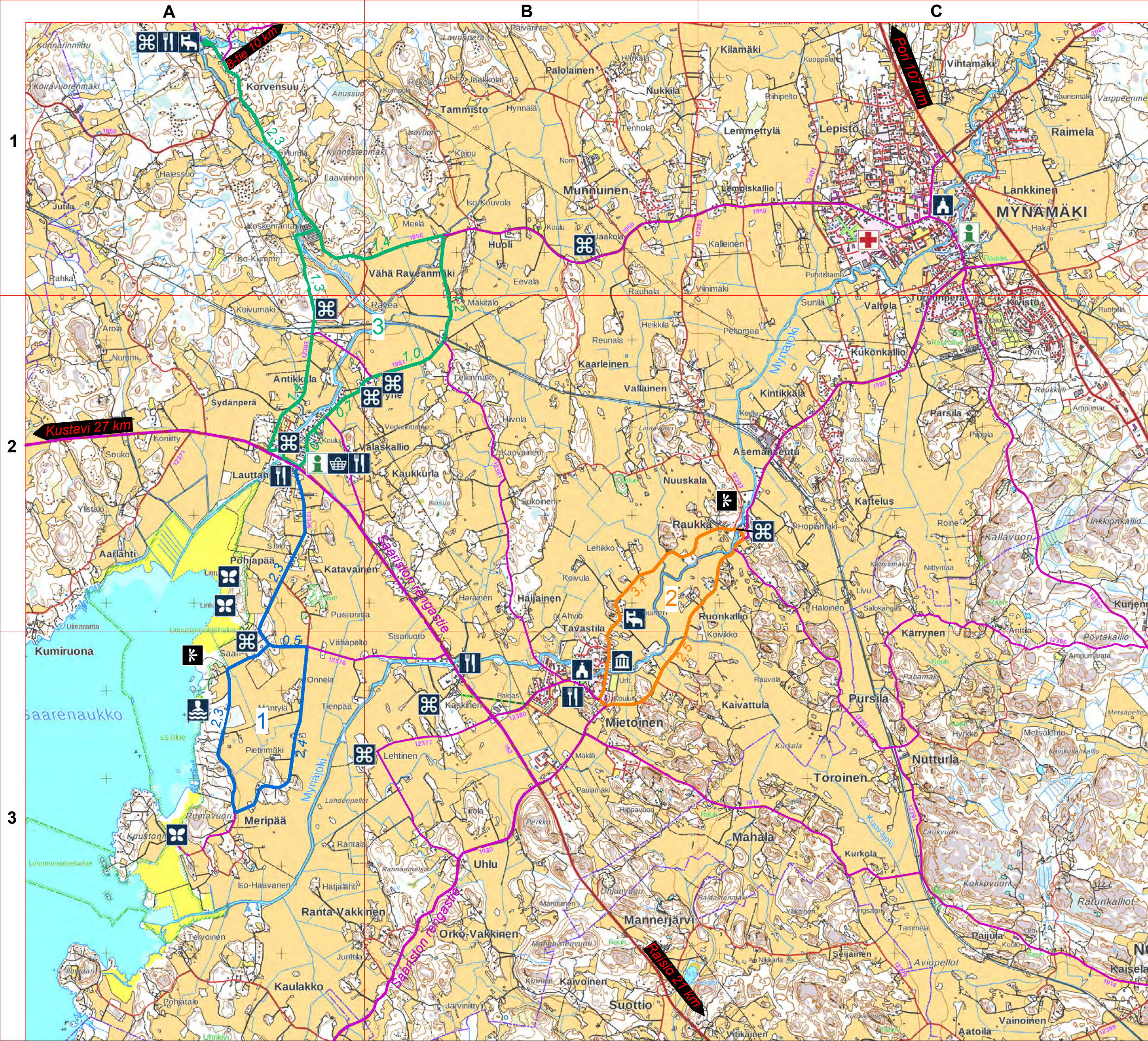
Kolmen Sulan lenkki

1. Pyheen kyläkaupalle infokartta
2. Raukkaan sillalle opaste ja suuntaviitta Rauasvuorelle
3. Tavastilan opaste

Korvensuun lenkki

1. Pyheen kyläkaupalle infokartta
2. Lauttanpäänsillan opaste
3. Viitta Jakobin kirkon muistomerkillle
4. Kuninkaan kellarin opastaulu

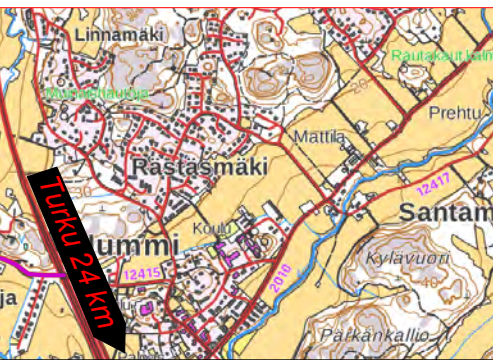
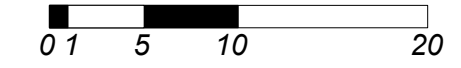

Mynämäen pyöräilyreitit Opaskartta 1:40 000

Merkkien selitykset:

- Saaren lenkki, 7,5 km
- Kolmen sulan lenkki, 6 km
- Korvensuun lenkki, 14 km
- Yleinen pyöräilyreitti
- 2,5 Välimatkan pituus
- Infopiste, pyöräilyreitistön kartta
- Ensiapu
- Nähtävyyks
- Luontokohde/lintutorni
- Näköalapaikka
- Kirkko
- Museo
- Ruokapaikka
- Kyläkauppa
- Majoitus
- Uimaranta

Yleistä reitistöstä

Mynämäen pyöräilyreitistö on toteutettu Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten Matkaillen kylillä -hankkeessa, jota on rahoittanut Leader Ravakka ry Euroopan maaseudun kehittämisrahastosta. Pyöräilyreittien suunnittelussa on ollut mukana kyläläisiä erityisesti Mietoisista ja Pyheeltä. Suunnittelussa alusta asti on ollut mukana myös paikallisia yrittäjiä ja kunnan kulttuuritoimi. Suunnittelutilaisuuksiin on kutsuttu puhumaan eri näkökulmista Mynämäen kunnan edustajia.

Mynämäen pyöräilyreitit sopivat hyvin päiväretkeilyyn. Lenkit ovat helppokulkuisia ja noin 6-14 km pituisia. Mynämäen Mietoisten seutu on alavaa entistä merenlahden pohjaa. Pyöräilylenkkien varrelta löytyy levähdys- ja ruokailupaikkoja sekä mielenkiintoisia nähtävyyksiä. Tervetuloa tutustumaan Mynämäkeen pyöräillen!

Pyöräilyreitit kulkevat pääosin asfaltoitua maantietä pitkin. Paikoin pääsee myös pyöräilemään soratietä pitkin maalaismaiseman tunnelmissa. Reitit on suunniteltu niin, että pyöräilijän olisi mahdollisimman vähän kuljettava pääväyliä pitkin. Kustavintietä eli seututietä 192 kuljettavaa matkaa pääsee lyhentämään kiertämällä Saaren lenkin tai toista Mynämäellä kulkevaa reittiä pitkin. Pyöräilijä voi suunnitella itseään miellyttävän reitin tai valita valmiin lenkin, jonka varrelta löytyy monipuolisesti Mynämäen luonto- ja kulttuuripalveluita. Kustavintiellä kulkee valtakunnallisesti tunnettu matkailureitti Saariston Rengastie.

Maisema reitillä

Mynälähdän Saarenaukko on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta sekä kansainvälisesti arvokas lintuvesistö. Mynälahti on pitkälle sisämaahan ylettyvä merenlahti. Mynämäen halki virtaavat Mynäjoki ja Laajoki laskevat Mietoistenlahteen ja tuovat matkallaan vehreää maisemaa ympäristöön. Ruovikoituvia rantoja on saatu pidettyä avoimina rantalaidunnuksen avulla.

Kartanot ja maatalot ovat näkyvällä paikalla maisemassa metsäsaarekkeiden ja reunaselänteiden rinteillä. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kartanot puutarhoineen ovat olennainen osa lahden ja sen läheisyyssä olevaa maisemakuvaa. Monet historiallisen ajan muinaisjäänöksistä liittyvät keskiaikaiseen kartanokulttuuriin.

Lähde: Alatalo, J & N Nyman, M.: Maaseudun kulttuurimaisemat ja nähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 75/2014.

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1. Saaren lenkki

Koe kaunis Saaren kartanomiljö pyöräillen. Poikkea kävelen luontopoluilla ja ihastele Mietoistenlahden runsasta linnustoa lintutorneista ja näköalapaikoilta. Pidä tauko ja kävele Sillankarin kalliolle syömään eväitä tai pulahda uimaan Saaren uimarannalle.

2. Kolmen Sulan lenkki

Tutustu Mietoisten kylien historiaan ja sen kulttuuriin kolmen sulan lenkillä. Kolme sulkaa merkitsee kolmea herraa, jotka ovat vaikuttaneet Mietoisten historiaan ja maisemaan lenkin varrella. Raukkaan sillalta 250 metriä koilliseen kohoaa Rauasvuori, jonka laelta avautuu upeat maisemat Mietoisten kirkonkylään. Mynämäenjoki virtaa hiljalleen lenkin varrella. Poikkea Tavastilan museolla ja tutustu Mynämäen (ent. Mietoisten) vaakunan kolmen sulan tarinaan tarkemmin.

3. Korvensuun lenkki

Nappaa eväät mukaan Pyheen kyläkaupalta ja lähde pyöräretkelle Korvensuuhun. Pyöräile siltojen yli maisemassa, jossa Laajoki mutkittellee ja alava peltomaisema vaihtuu metsäiseksi ylämaaksi. Ilmoita tulostasi ajoissa, niin pääset tunnelmalliseen Savikulmaan kahville tai jopa yöpymään.

KOhteet

A1

Korvensuun konepajamuseo
Suorsalantie 26
p. 050 408 5798,
www.mynamaki.fi

Savikulman talli

Kesäkahvilaa, majoitusta ja kanoottien vuokrausta tilauksesta
Suorsalantie 40
0400-517865, 0400-831134
savikulmantalli@gmail.com
Avoin tilauksesta

A2

Hietämäen kappelin muistomerkki

Metsän reunalla seisoo kivinen 1950-l. muistomerkki siinä kohtaa, missä Pyhän Jaakobin kappeli on sijainnut. Kirkon viimeiset jäännökset tuhoutuivat, kun Uudenkaupungin ratatyömaalle tarvittiin 1920-luvun alussa täytemaata. Hietämäki mainitaan keskiajan lähteissä, Turun tuomiokirkon Mustassa kirjassa vuonna 1366.
Kappelinmäentie 1

Pyheen Kyläkauppa

Kauppa ja kahvila
Kaupalta voi vuokrata pyöriä ja ottaa mukaan pyöräilykarttoja.
Pyhäntie 3
info@pyheenkauppa.fi
www.pyheenkauppa.fi

Lauttanpänsilta

Lauttanpääntie 35-37
www.wirmo-seura.fi

Rim Thang

Thaimaalaista ruokaa
Saarentie 428
https://rimthang.fi/

Vasikkahaan lintutornit

Saarentie 230. Pysäköintialueelta lähtee luontopolku lintutorneille.
http://www.luontoon.fi/mietoistenlahti

A3

Saaren kartano

Kartanon opastukset
www.naantalinoppaat.fi
Saarenrantatie 21

Sillankarin kallio

Saarenrantatie 57. Pysäköintialueelta lähtee polku kalliolle.

Saaren uimaranta

Aurinkoinen ja hyvin hoidettu uimaranta. Ranta on yli 60 yksityisen omistuksessa, mutta kaikkien kuntalaisten käytössä. Liittymä rannalle lähtee Saarenrantatie 103:n kohdalta. Rannalla on mm. pukukoppi, huussi, grillikatos ja vuokrattavissa olevat venepaikat.
Saarenrantatie 103
Saarenrannan yhteyshenkilö: Rauno Teitti, p. 0505547586

Kuustonlahden lintutorni

Kuustontie 77
www.luontoon.fi/mietoistenlahti

B1

Huolin koulun puulajipuisto

Kyläläiset ovat istuttaneet noin 100 puuta vuonna 2017
Lisätietoa: Huolin koulun fb-sivut
Vehmaantie 485

B2

Mietoisten maamiesseurantal

Pyhäntie 133
https://mietoistenmmstalo.net/

Kuninkaan kivikellari

1500-luvulla elintarvikkeiden varastointiin rakennettu kellari, jossa poikkeukselliset rakenteet viittaavat kuninkaan varastorakennukseen.
Pyhäntie 133
www.kyppi.fi/to.aspx?id=113.174

B3

Majatalo Green house

Leinakkalantie 21
Huonevaraukset p. 0500 - 877 884
http://www.majatalo.net/index.html

Tavastilan kotiseutumuseo

Tavastilantie 11
Mietoisten kotiseutuyhdistys ry
p.050 556 4417

Mietoisten kirkko

Mietoisten kirkon on rakennuttanut v. 1641-1643 Lehtisen kartanon isäntä Henrik Fleming.
Kirkkotie 104

Villa Vanha Rosa

Sisustusliike ja kesäkahvila
Kirkkotie 121, p. 050 3470191

Kaskisten kartano

1400-luvulta peräisin oleva kartano. Kartanon vesitorni on rakennettu vuonna 1923 ja jäljittelee Viipurin linnan tornia. Yksityinen alue.

Lehtisten kartano

Kartano, jonka 1500-luvulla perusti Kaskisten kartanon silloinen omistaja Herman Fleming. Yksityinen alue.

Helwin Virvoike

Lounasta ja grilliruokaa
Kustavintie 2091
www.facebook.com/Matkavirvoike

C1

Mynämäen kirkko

Mynämäen Pyhän Laurin kirkko on rakennettu paikalle, jossa on ollut pysyvää asutusta jo esihistoriallisella ajalla. Nykyinen kirkkorakennus kuuluu Suomen suurimpiin keskiaikaisiin kivikirkkoihin.
Kirkkokatu 3

Mynämäen kirjasto

Pyöräilyreitistön karttoja.
Keskuskatu 13
23100 Mynämäki
Aukioloajat:
https://www.mynamaki.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/kirjasto/

Mynämäen Terveysasema

Kuivelantie 10

C2

Rauasvuori

Rauasvuori nousee 40 metrin korkeuteen ja päällä on näköalalava, josta avautuu upeat maisemat.

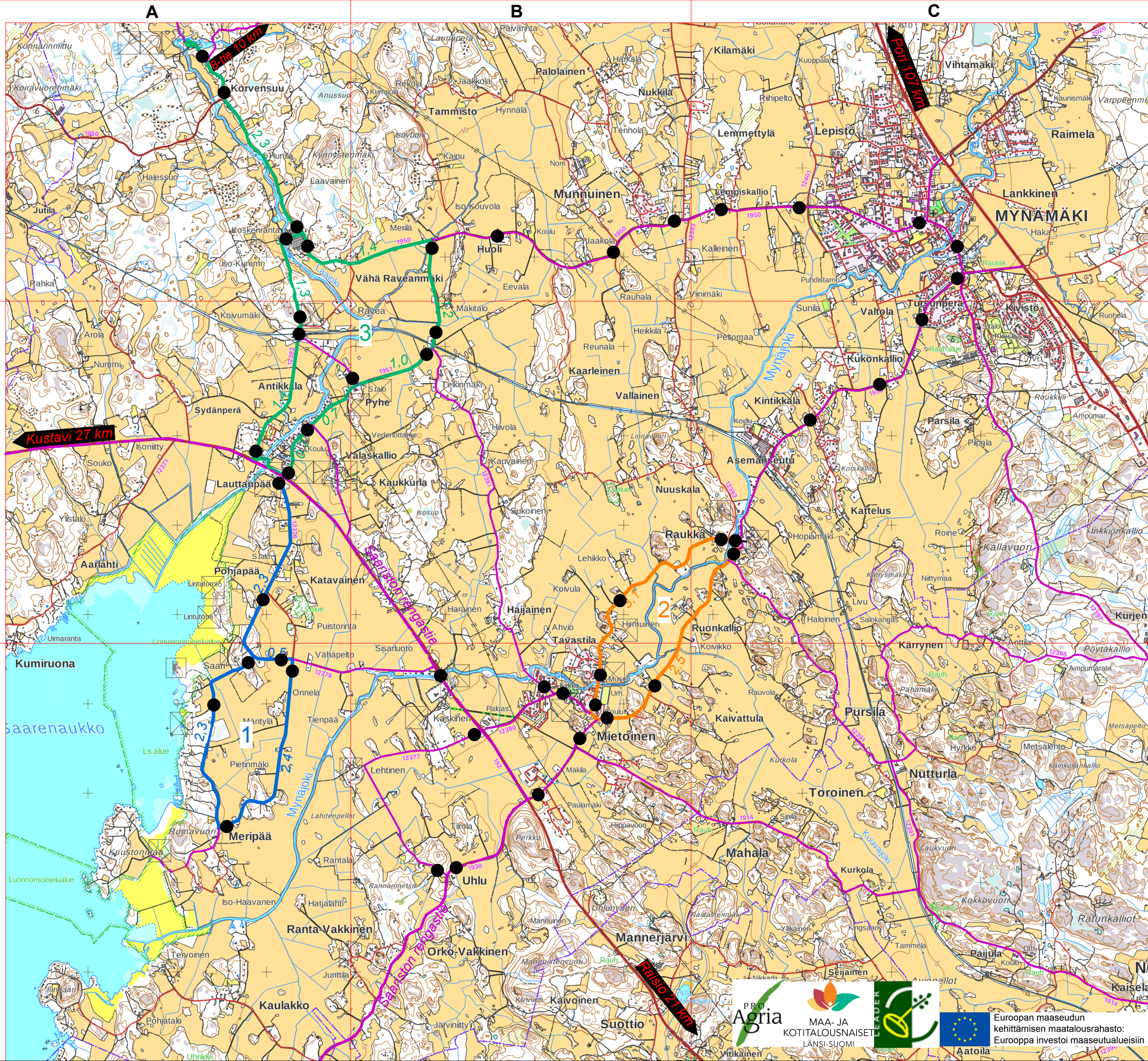
Raukkaan silta ja mylly

Raukkaan kylässä 4,5 km keskustasta 193-tien varrella Suomen vanhin vielä vuonna 1994 toiminnassa ollut mylly

Kuva. Kuninkaan kivikellari, kartalla B2.
http://arkeonyt.mbnet.fi/arkeonyt/arkeonyt.pdf

MYNÄMÄEN PYÖRÄILYREITIT OPASTUSSUUNNITELMAKARTTA MK 1:40 000

Mynämäen pyöräilyreitien varrelle tulee virallisia pyöräilyreitien opasteita kartan osoittamille kohdille. Opasteen paikka on merkitty kartalle mustalla pallolla.

Opasteita tulee Saaren, Kolmen Sulan sekä Korvensuun lenkkien varrelle sekä Mynämäen keskustasta lenkeille johtavien teiden varrelle. Opasteita tulee yhteensä 48 kpl.

Opasteiden lisäksi pyöräilyreitistä voisi tehdä infotaulun Pyheen kyläkaupalle sekä Mynämäen kirjaston ilmoitustaululle tietoa pyöräilyreitistöstä.

PRO Agria
 MAA- JA KOTITALOUSNAISET
 LÄNSI-SUOMI
 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin
 Aatoila

Tämän Mynämäen pyöräilyreittejä koskevan opastussuunnitelman on laatinut maisemasuunnittelija Kaisu Wallin Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten Matkailien kylillä-hankkeessa 3.12.2018.